

Izvještaj o istraživanju - Aktiviraj PG-Građanski MASTERplan
za mlade

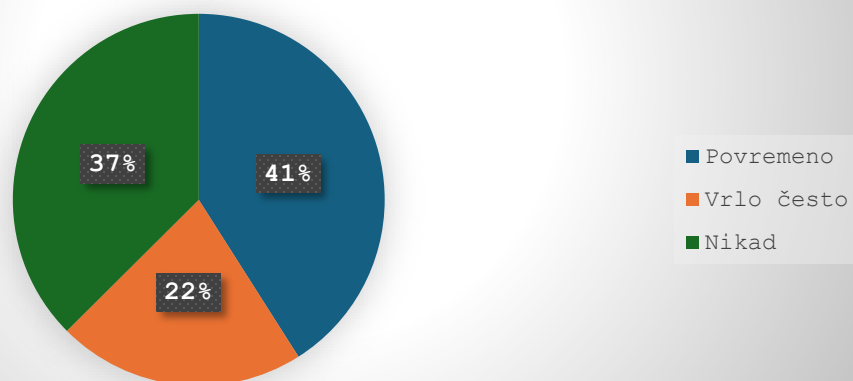
U okviru projekta **“Aktiviraj PG-Građanski MASTERplan za mlade”** Mreža za evropske politike – **MASTER** podržanog od strane Glavnog grada povodom realizacije aktivnosti iz Lokalnog Akcionog plana za mlade za period 2025 - 2026” tokom marta, aprila i maja 2026.godine sproveda je online anketu među mladima koji žive u Podgorici, sa ciljem da se čuju njihova mišljenja, stavovi i potrebe u vezi sa svakodnevnim životom u Glavnom gradu. Anketa je bila namijenjena mladima uzrasta od **15 do 30 godina**, a osmišljena je kao prilika da otvoreno i anonimno izraze šta ih u gradu najviše zabrinjava, šta bi željeli da promijene, kao i šta smatraju da mladima u Podgorici trenutno nedostaje.

Kroz pitanja postavljena u anketi, ispitanici su imali mogućnost da ukažu na konkretne probleme sa kojima se susrijeću, ali i da predlože ideje i rješenja koja bi mogla doprinijeti kvalitetnijem, aktivnijem i inkluzivnijem životu mladih u Podgorici. Poseban fokus bio je na razumijevanju potreba mladih u oblastima koje se tiču njihovog društvenog angažmana, slobodnog vremena, obrazovanja, informisanja, zapošljavanja, kulture, sporta i učešća u donošenju odluka na lokalnom nivou.

Anketom je obuhvaćeno ukupno **320 ispitanika**, čiji odgovori predstavljaju važan osnov za izradu **MASTERplana za mlade u Podgorici**. Dobijeni rezultati poslužiće kao smjernice za kreiranje edukativnih aktivnosti, razvoj ideja i pokretanje konkretnih inicijativa koje odgovaraju stvarnim potrebama mladih u Glavnom gradu.

Ovaj izvještaj donosi pregled ključnih nalaza ankete, prikaz stavova mladih i zaključke koji mogu poslužiti kao polazna osnova za dalje aktivnosti u okviru projekta „Aktiviraj PG!“.

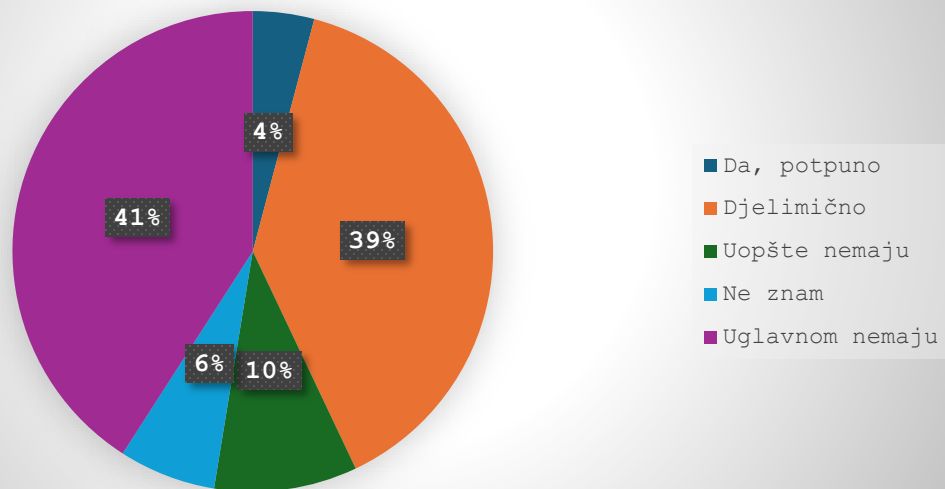
Koliko si uključen/a u
aktivnosti za mlade (NVO,
omladinski klubovi,
inicijative...)?

Grafikon 1.

Na pitanje o nivou uključenosti u aktivnosti za mlade, **41% ispitanika** navelo je da učestvuje povremeno, **37,5%** da nikada nije uključeno, dok **21,6%** odgovara da vrlo često učestvuje u aktivnostima za mlade. Rezultati ukazuju da većina mladih učestvuje povremeno ili uopšte nije uključena u aktivnosti koje organizuju omladinske organizacije, klubovi i inicijative.

Da li mladi u Podgorici imaju uticaj u donošenju odluka?

Grafikon 2.

Na pitanje da li mladi u Podgorici imaju uticaj u donošenju odluka, **41% ispitanika** smatra da mladi uglavnom nemaju uticaj, dok **39%** smatra da ga imaju djelimično. Njih **10%** navodi da mladi uopšte nemaju uticaj, **6%** nije sigurno, a svega **4%** vjeruje da mladi u potpunosti imaju uticaj na donošenje odluka. Rezultati pokazuju da većina ispitanika smatra da je uticaj mladih na procese donošenja odluka nedovoljan, što ukazuje na potrebu za većim uključivanjem mladih u kreiranje i sprovođenje lokalnih politika.

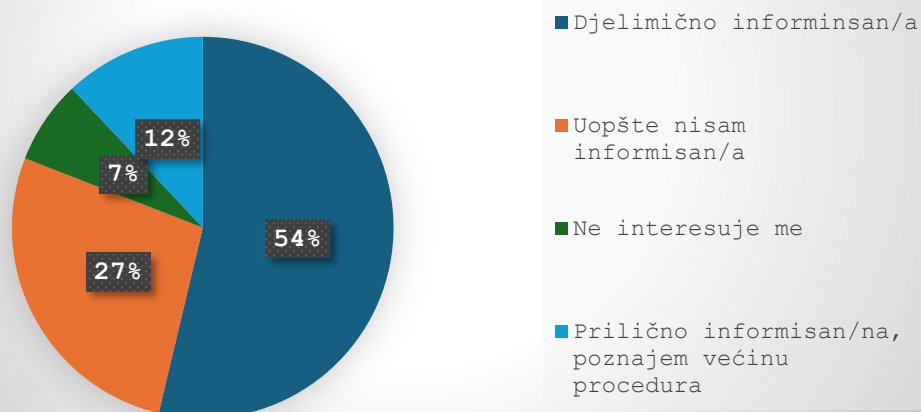
Jesi li ikad pokušao/la nešto
da promijeniš u Podgorici
(inicijativa, predlog projekta,
prijava, komentar
institucijama)?

Grafikon 3.

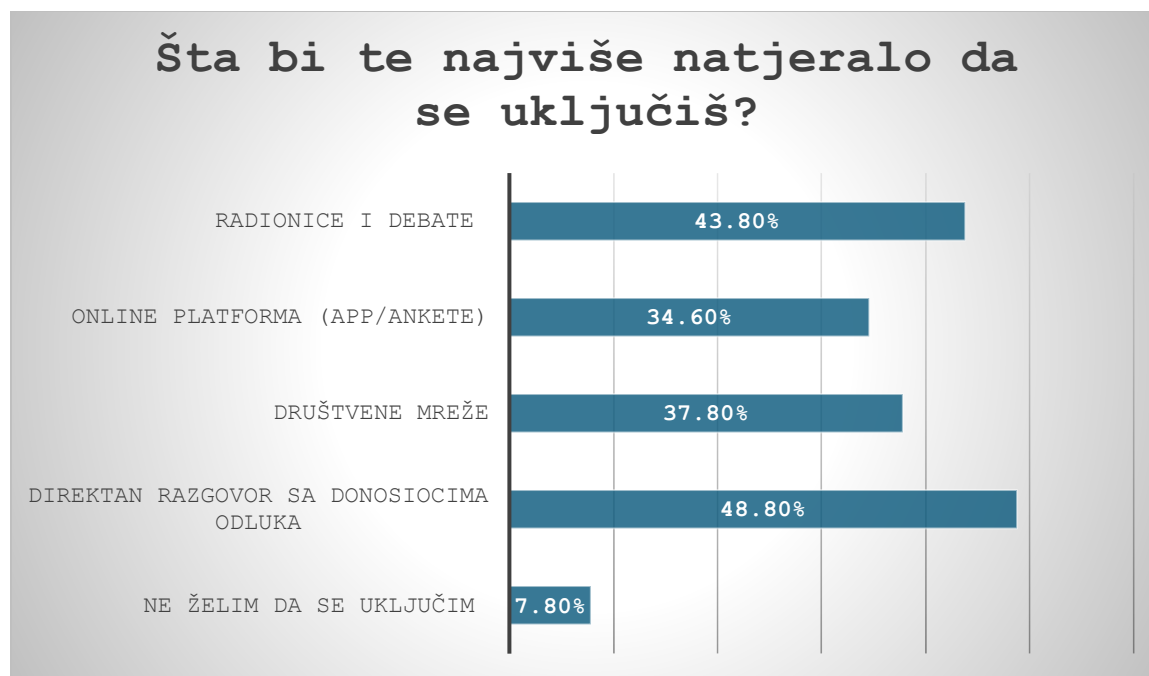
Na pitanje da li su ikada pokušali da nešto promijene u Podgorici kroz inicijativu, prijedlog projekta, prijavu ili komentar upućen institucijama, **56%** ispitanika odgovorilo je da to nikada nije učinilo, dok je **44%** navelo da jeste. Rezultati pokazuju da više od polovine mladih nije bilo direktno uključeno u iniciranje promjena u lokalnoj zajednici, što ukazuje na potrebu za jačanjem građanskog aktivizma, informisanosti i mehanizama koji podstiču učešće mladih u procesima donošenja odluka i unapređenja zajednice.

U kojoj mjeri si informisan/na
na koji način možeš da utičeš
prilikom donošenja odluka u
Glavnom gradu ?

Grafikon 4.

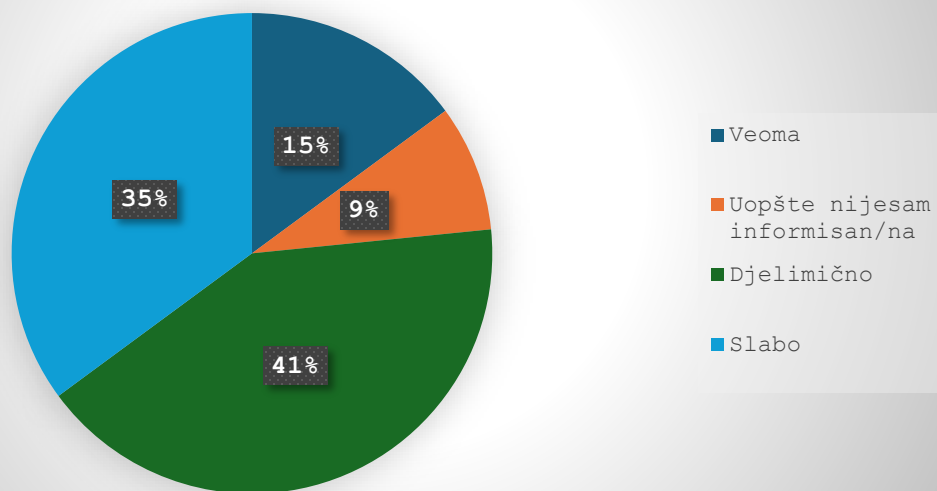
Na pitanje u kojoj mjeri su informisani o načinima na koje mogu uticati na donošenje odluka u Glavnom gradu, **54% ispitanika** navelo je da je djelimično informisano. **Njih 27%** smatra da uopšte nije informisano, dok je **12%** odgovorilo da je prilično informisano. Istovremeno, **7%** ispitanika navelo je da ih ova tema ne interesuje. Rezultati ukazuju da većina mladih nema dovoljno razvijen nivo informisanosti o mehanizmima učešća u donošenju odluka, što ukazuje na potrebu za intenzivnijim informisanjem i promocijom mogućnosti za aktivno građansko učešće mladih.

Grafikon 5.

Na pitanje šta bi ih najviše motivisalo da se uključe u aktivnosti i procese donošenja odluka, ispitanici su najčešće birali direktan razgovor sa donosiocima odluka (**48,8%**). Slijede radionice i debate (**41,3%**), društvene mreže (**37,8%**) i online platforme ili ankete (34,6%). Istovremeno, **7,8%** ispitanika navelo je da ne želi da se uključuje, dok su ostali odgovori bili pojedinačni i zanemarljivo zastupljeni (**po 0,4%**). Rezultati ukazuju da mladi najveću vrijednost pridaju direktnoj komunikaciji sa donosiocima odluka, ali i interaktivnim oblicima učešća, što može poslužiti kao smjernica za kreiranje aktivnosti koje podstiču njihovo veće uključivanje u društvene procese.

Koliko si informisan/a o tome šta radi Glavni grad za mlade?

Grafikon 6.

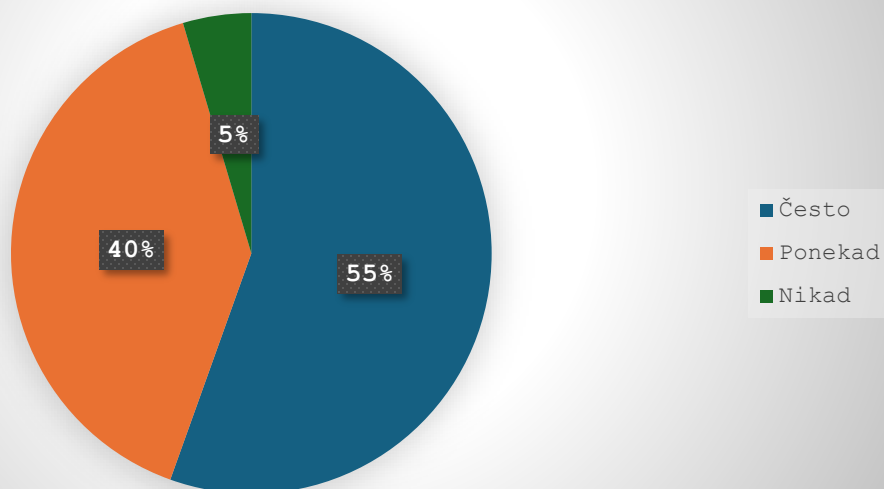
Na pitanje koliko su informisani o tome šta Glavni grad radi za mlade, najveći broj ispitanika (**41%**) naveo je da je djelimično informisan, dok **je 35%** odgovorilo da je slabo informisano. **Njih 15%** smatra da je veoma informisano, a **9%** navodi da uopšte nije informisano. Rezultati ukazuju da većina mladih nema potpun uvid u aktivnosti i programe koje Glavni grad sprovodi za mlade, što ukazuje na potrebu za intenzivnijim informisanjem i boljom promocijom dostupnih mjera, projekata i prilika namijenjenih ovoj ciljnoj grupi.

Grafikon 7.

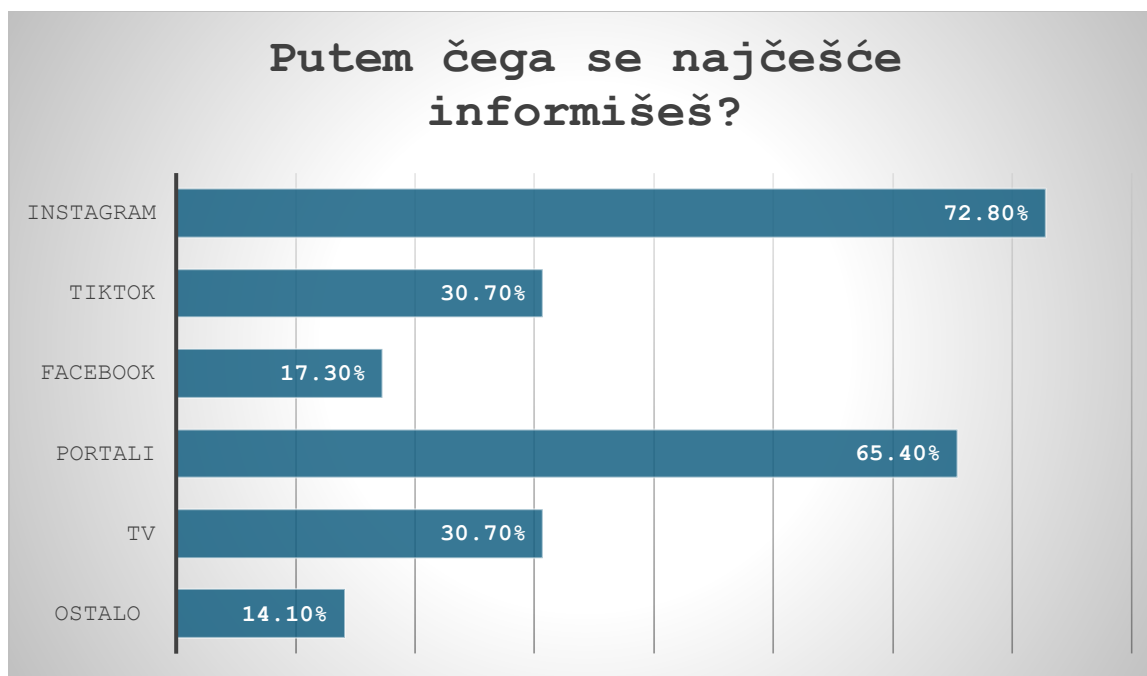
Na pitanje koliko često provjeravaju tačnost informacija koje dobijaju, **48% ispitanika** odgovorilo je da to čini uvijek, dok **46%** navodi da informacije provjerava ponekad. **Samo 6%** ispitanika izjavilo je da nikada ne provjerava tačnost informacija. Rezultati ukazuju na visok nivo svijesti među mladima o značaju provjere informacija, što predstavlja važan preduslov za razvoj medijske pismenosti i otpornosti na dezinformacije.

Koliko često nailaziš na fake news (lažne vijesti)?

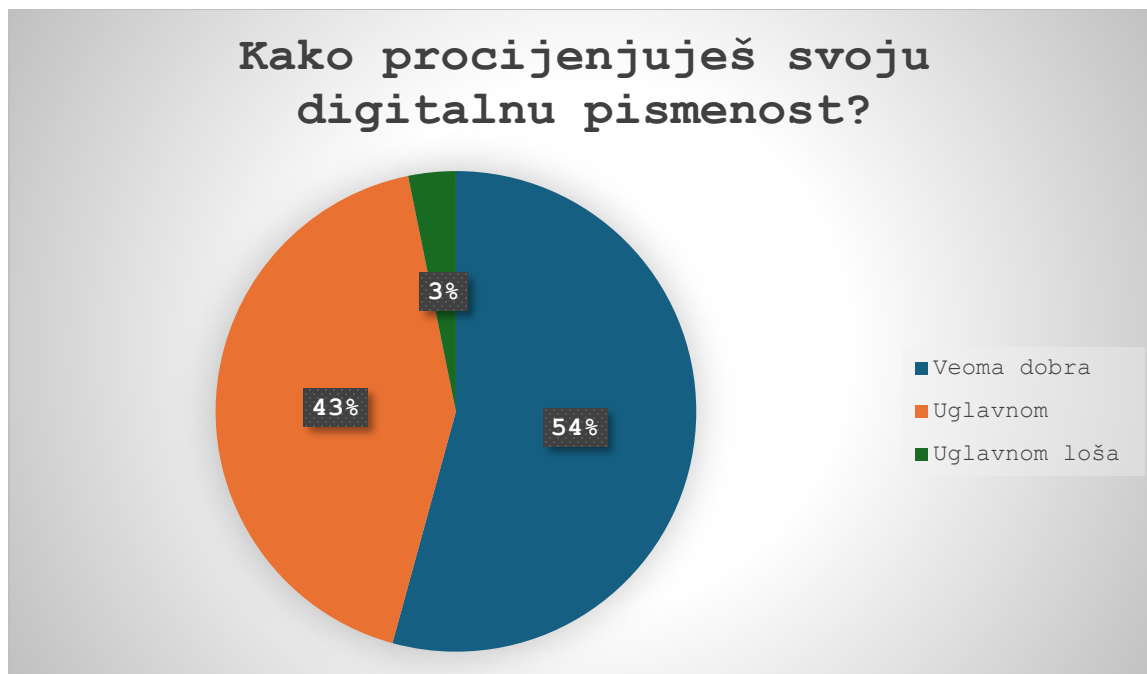
Grafikon 8.

Na pitanje koliko često nailaze na lažne vijesti (fake news), **55% ispitanika** odgovorilo je da se sa njima susreće često, dok je **40%** navelo da ih primjećuje ponekad. **Samo 5% ispitanika** smatra da nikada ne nailazi na lažne vijesti. Rezultati ukazuju da je izloženost dezinformacijama veoma rasprostranjena među mladima, što dodatno naglašava značaj razvoja medijske pismenosti, kritičkog razmišljanja i sposobnosti prepoznavanja nepouzdatih izvora informacija.

Grafikon 9.

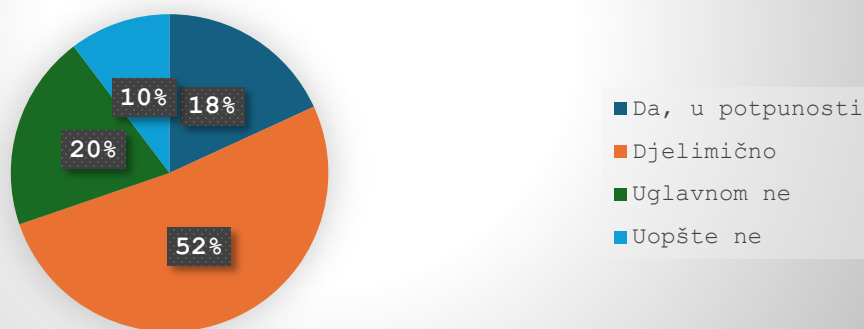
Na pitanje putem kojih kanala se najviše informišu, ispitanici su najčešće navodili **Instagram (72,8%) i internet portale (65,4%)**. Znatno manji broj informiše se putem **TikToka (30,7%) i televizije (30,7%)**, dok **Facebook koristi 17,3% ispitanika**. Ostale izvore informisanja navelo je **14,1% učesnika**. Rezultati ukazuju da društvene mreže, posebno Instagram, zajedno sa internet portalima predstavljaju dominantne izvore informacija među mladima, što potvrđuje potrebu da se javne institucije i organizacije u komunikaciji sa mladima u većoj mjeri oslanjaju na digitalne kanale.

Grafikon 10.

Na pitanje kako procjenjuju svoju digitalnu pismenost, više od polovine ispitanika (**54%**) ocijenilo je da je ona veoma dobra, dok je **43%** navelo da je uglavnom dobra. Samo **3%** ispitanika smatra da je njihova digitalna pismenost uglavnom loša. Rezultati ukazuju da mladi u velikoj mjeri imaju pozitivnu percepciju vlastitih digitalnih kompetencija, što predstavlja dobru osnovu za korišćenje digitalnih alata, pristup informacijama i aktivno učešće u savremenom digitalnom okruženju.

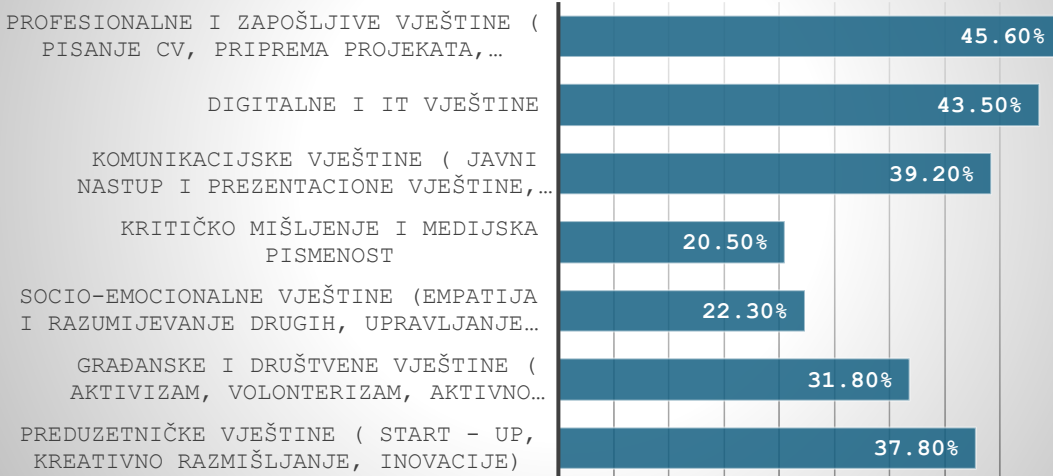
Da li si kroz obrazovni sistem
(školu ili fakultet) naučio/la
potrebne vještine za posao
kojim se baviš (ili ćeš se
baviti)?

Grafikon 11.

Na pitanje da li su kroz obrazovni sistem (školu ili fakultet) stekli potrebne vještine za posao kojim se bave ili će se baviti, **52%** ispitanika odgovorilo je da su ih stekli djelimično. **Njih 18%** smatra da je obrazovni sistem u potpunosti odgovorio na njihove potrebe, **dok 20%** navodi da uglavnom nije steklo potrebne vještine. U potpunosti negativan stav iskazalo je **10%** ispitanika. Rezultati ukazuju da većina mladih smatra da obrazovni sistem pruža određenu osnovu za tržište rada, ali da postoje značajni prostori za unapređenje praktičnih znanja i vještina kako bi obrazovanje bilo bolje usklađeno sa potrebama savremenog tržišta rada.

Koje vještine bi volio/la da unaprijediš kod sebe?

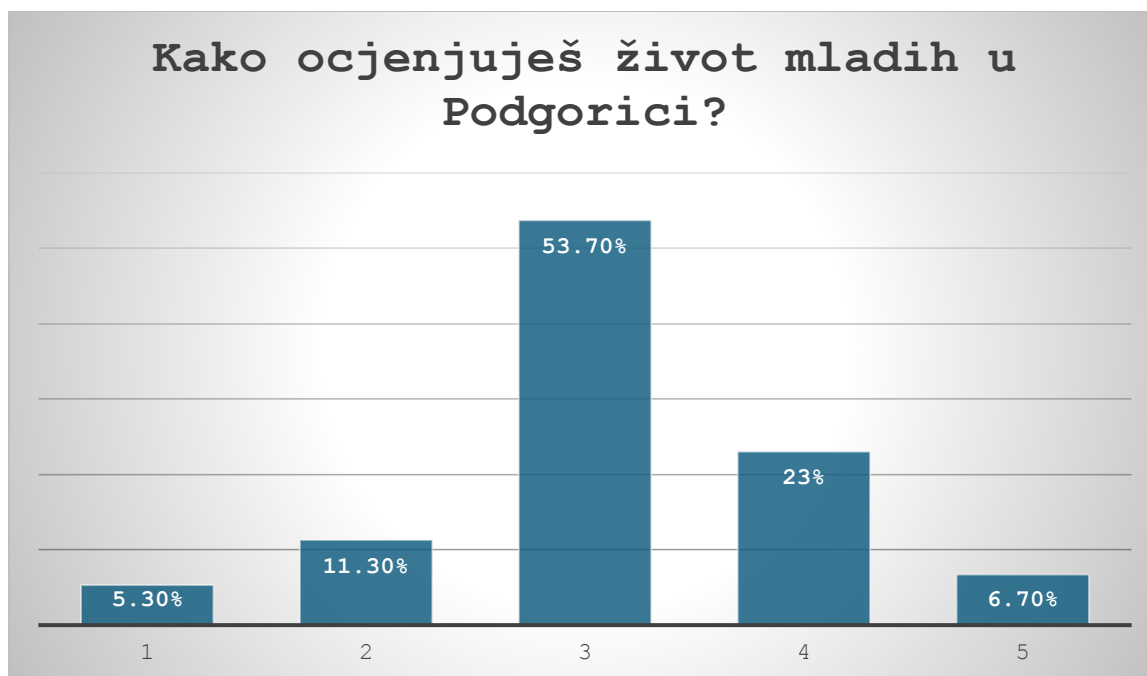
Grafikon 12.

Na pitanje koje bi vještine željeli da unaprijede, ispitanici su najčešće birali profesionalne i zapošljive vještine (45,6%), zatim digitalne i IT vještine (43,5%) i komunikacijske vještine (39,2%). Visoko su zastupljene i preduzetničke vještine (37,8%), kao i građanske i društvene vještine (31,8%). Manji broj ispitanika iskazao je interesovanje za razvoj socio-emocionalnih vještina (22,3%) i kritičkog mišljenja i medijske pismenosti (20,5%), dok su ostali odgovori bili pojedinačni i zanemarljivo zastupljeni. Rezultati ukazuju da mladi najveću potrebu vide u unapređenju vještina koje mogu doprinijeti njihovoj zapošljivosti, profesionalnom razvoju i boljoj konkurentnosti na tržištu rada, uz istovremeno prepoznavanje značaja digitalnih i komunikacijskih kompetencija.

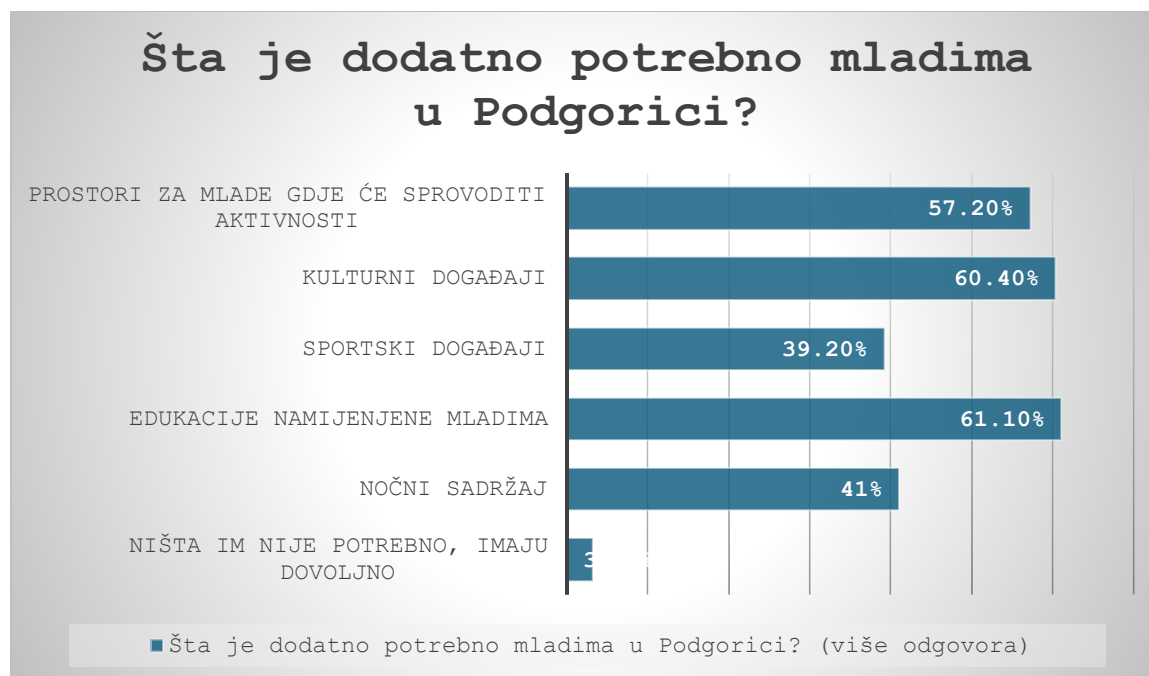
Grafikon 13.

Na pitanje da li bi pohađali besplatnu obuku za razvoj navedenih vještina, **57% ispitanika odgovorilo je potvrdno, dok je 34% navelo da bi možda učestvovalo**. Samo 9% ispitanika izjasnilo se da ne bi pohađalo takvu obuku. Rezultati ukazuju na izraženu zainteresovanost mladih za dodatno usavršavanje i sticanje novih znanja i kompetencija, posebno ukoliko su programi besplatni i lako dostupni. To predstavlja dobru osnovu za razvoj edukativnih programa i neformalnih oblika obrazovanja prilagođenih potrebama mladih.

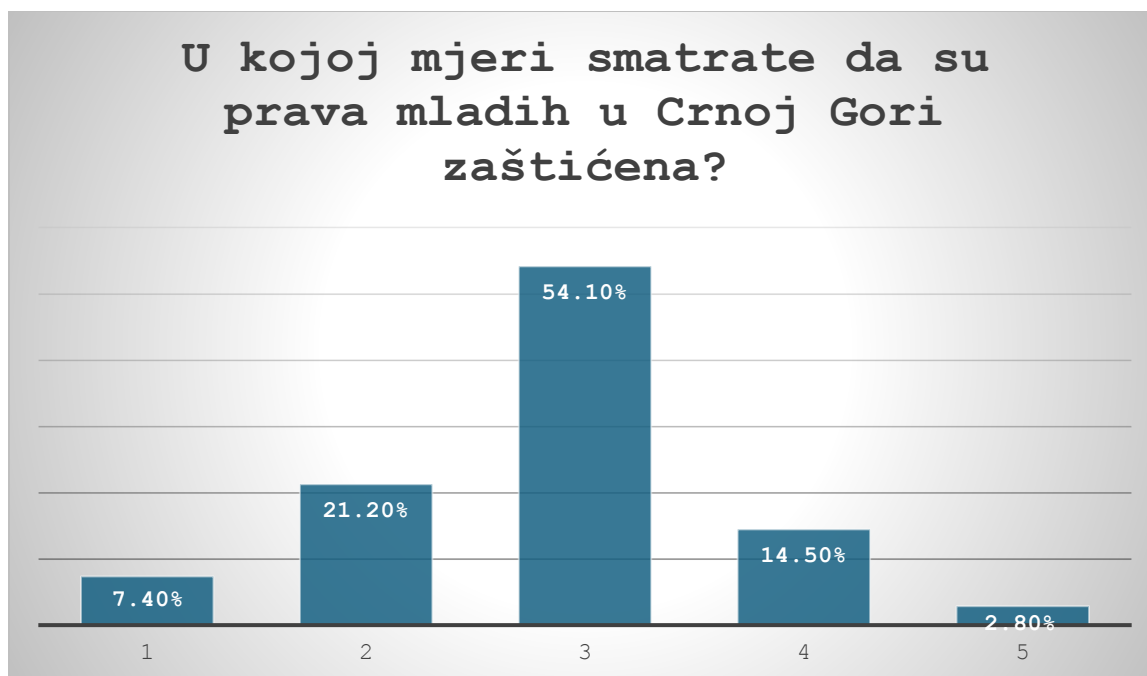
Grafikon 14.

Na pitanje kako ocjenjuju kvalitet života mladih u Podgorici, **najveći broj ispitanika (53,7%) dao je srednju ocjenu 3. Ocjenu 4 dodijelilo je 23% ispitanika, dok je najvišu ocjenu 5 dalo 6,7%. S druge strane, 11,3% ispitanika ocijenilo je kvalitet života ocjenom 2, a 5,3% najnižom ocjenom 1.** Rezultati ukazuju da mladi život u Podgorici uglavnom doživljavaju kao prosječan, uz prostor za unapređenje uslova i sadržaja koji doprinose kvalitetnijem životu i većem zadovoljstvu mladih.

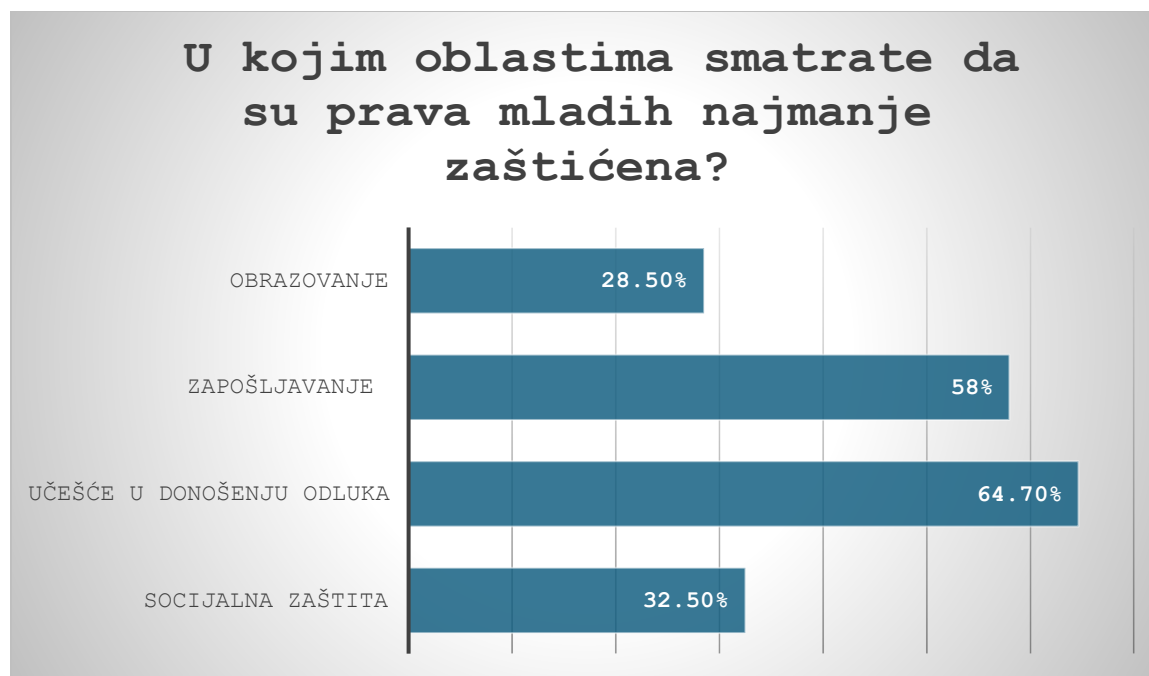
Grafikon 15.

Na pitanje šta je dodatno potrebno mladima u Podgorici, ispitanici su najčešće isticali **edukacije namijenjene mladima (61,1%), kulturne događaje (60,4%) i više prostora namijenjenih mladima (57,2%)**. Značajan broj ispitanika smatra da je potrebno i **više noćnih sadržaja (41%) i sportskih događaja (39,2%)**. **Samo 3,2%** ispitanika smatra da nisu potrebna dodatna ulaganja ili sadržaji za mlade, dok su ostali prijedlozi, poput većeg broja radnih mjesta, bolje finansijske podrške, većih zarada i razvoja usluga za mentalno zdravlje, pojedinačno bili zastupljeni u vrlo malom broju odgovora. Rezultati ukazuju da mladi prepoznaju potrebu za većim ulaganjem u obrazovne, kulturne i društvene sadržaje, kao i stvaranjem kvalitetnijeg okruženja koje podstiče njihov lični razvoj, aktivno učešće i kvalitet života u Podgorici.

Grafikon 16.

Na pitanje u kojoj mjeri smatraju da su prava mladih u Crnoj Gori zaštićena, **najveći broj ispitanika (54,1%)** dao je srednju ocjenu 3. Ocjenu 4 dodijelilo je **14,5% ispitanika**, dok je **svega 2,8% ocijenilo zaštitu prava mladih najvišom ocjenom 5. S druge strane, **21,2% ispitanika dalo je ocjenu 2**, a **7,4% najnižu ocjenu 1**. Rezultati ukazuju da mladi zaštitu svojih prava u Crnoj Gori uglavnom ocjenjuju kao osrednju, uz izražen prostor za unapređenje politika i mehanizama koji doprinose boljoj zaštiti i ostvarivanju njihovih prava.**

Grafikon 17.

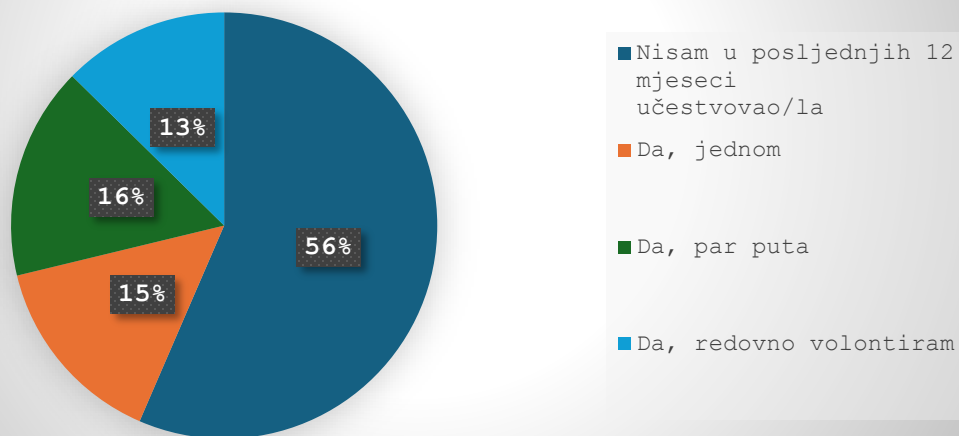
Na pitanje u kojim oblastima smatraju da su prava mladih najmanje zaštićena, ispitanici su najčešće izdvojili učešće u donošenju odluka (**64,7%**) i zapošljavanje (**58%**). Značajan broj ispitanika smatra da su prava mladih nedovoljno zaštićena i u oblasti socijalne zaštite (**32,5%**) i obrazovanja (**28,6%**). Ostali odgovori bili su pojedinačni i zanemarljivo zastupljeni. Rezultati ukazuju da mladi kao najveće izazove prepoznaju ograničene mogućnosti za učešće u procesima donošenja odluka i poteškoće pri zapošljavanju, što ukazuje na potrebu za unapređenjem politika koje će osnažiti njihov društveni položaj i omogućiti aktivnije uključivanje u zajednicu.

Grafikon 18.

Na pitanje da li su nekada učestvovali u volonterskim aktivnostima, **36% ispitanika** odgovorilo je da je volontiralo više puta, dok je **34%** navelo da je učestvovalo nekoliko puta. **Njih 10%** učestvovalo je u volonterskoj aktivnosti samo jednom, **dok 20% ispitanika** nikada nije volontiralo. Rezultati ukazuju da većina mladih ima iskustvo u volontiranju, što predstavlja dobru osnovu za razvoj građanskog aktivizma i društvene odgovornosti. Istovremeno, značajan broj onih koji nikada nisu volontirali ukazuje na potrebu za većom promocijom volonterskih programa i stvaranjem pristupačnijih prilika za uključivanje mladih.

Da li si u posljednjih 12 mjeseci učestvovao/la u volonterskim aktivnostima?

Grafikon 20.

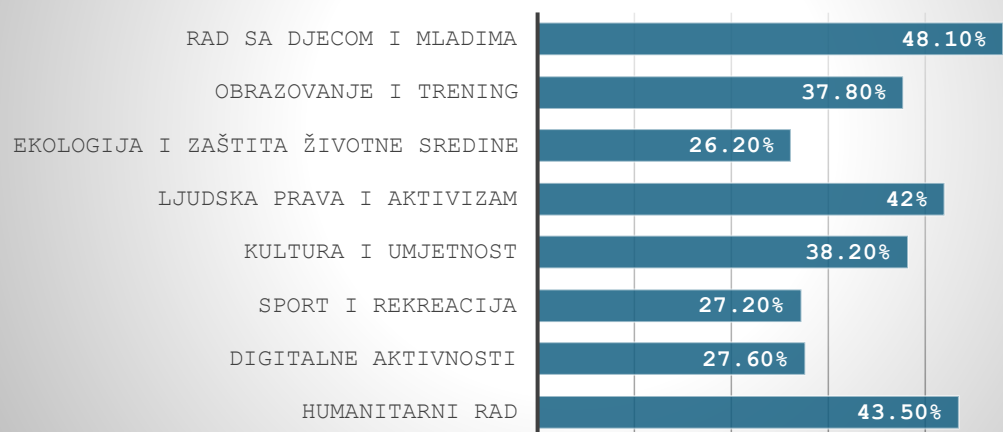
Na pitanje da li su u posljednjih 12 mjeseci učestvovali u volonterskim aktivnostima, 56% ispitanika odgovorilo je da nije volontiralo u tom periodu. **Njih 16%** navelo je da je volontiralo nekoliko puta, **15% jednom, dok je 13%** istaklo da redovno učestvuje u volonterskim aktivnostima. Rezultati ukazuju da, iako dio mladih kontinuirano učestvuje u volontiranju, više od polovine nije bilo uključeno u volonterske aktivnosti tokom posljednje godine, što ukazuje na potrebu za dodatnim podsticanjem i promocijom volonterizma među mladima.

Grafikon 21.

Na pitanje šta bi ih motivisalo da više volontiraju, ispitanici su najčešće navodili druženje i **umrežavanje (58,3%)** i mogućnost da **doprinesu zajednici (53,4%)**. Značajan broj ispitanika istakao je i **sticanje radnog iskustva (38,2%)**, **fleksibilno vrijeme volontiranja (33,9%)** te **finansijsku naknadu ili druge benefite (29,3%)**. Kao motivaciju za volontiranje 23% ispitanika navelo je prepoznavanje i nagrade, dok je **svega 4,9%** odgovorilo da ih ništa ne bi motivisalo da volontiraju. Ostali odgovori bili su pojedinačni i zanemarljivo zastupljeni. Rezultati ukazuju da mladi volontiranje prvenstveno povezuju sa mogućnostima za lični razvoj, sticanje iskustva, društveno povezivanje i doprinos zajednici, što predstavlja važne smjernice za kreiranje budućih volonterskih programa.

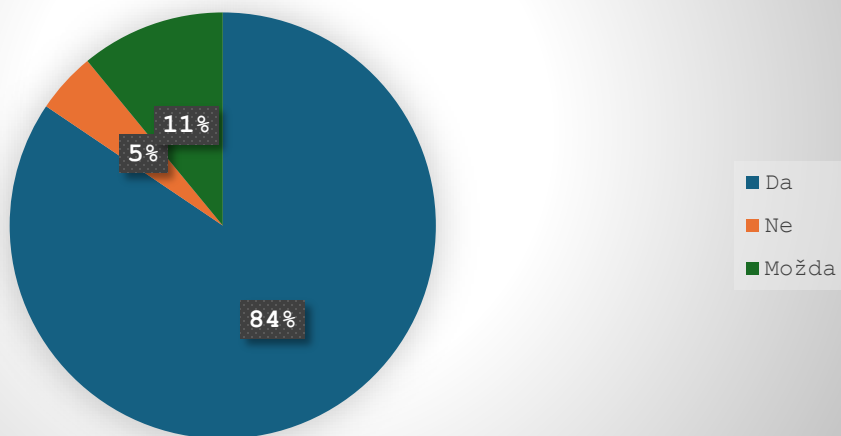
U kojim vrstama volonterskih aktivnosti bi najradije bio uključen/a?

Grafikon 22.

Na pitanje u kojim vrstama volonterskih aktivnosti bi najradije učestvovali, ispitanici su najčešće birali **rad sa djecom i mladima (48,1%)**, **humanitarni rad (43,5%)** i **aktivnosti iz oblasti ljudskih prava i aktivizma (42%)**. Veliko interesovanje iskazano je i za **kulturu i umjetnost (38,2%)** te **obrazovanje i treninge (37,8%)**. Manji broj ispitanika opredijelio se za **digitalne aktivnosti (27,6%)**, **sport i rekreaciju (27,2%)** te **ekologiju i zaštitu životne sredine (26,9%)**. Ostali odgovori bili su pojedinačni i zanemarljivo zastupljeni. Rezultati ukazuju da mladi najveći interes pokazuju za volonterske aktivnosti koje imaju direktan društveni uticaj i doprinose razvoju zajednice, posebno kroz rad sa djecom, humanitarni angažman i zaštitu ljudskih prava.

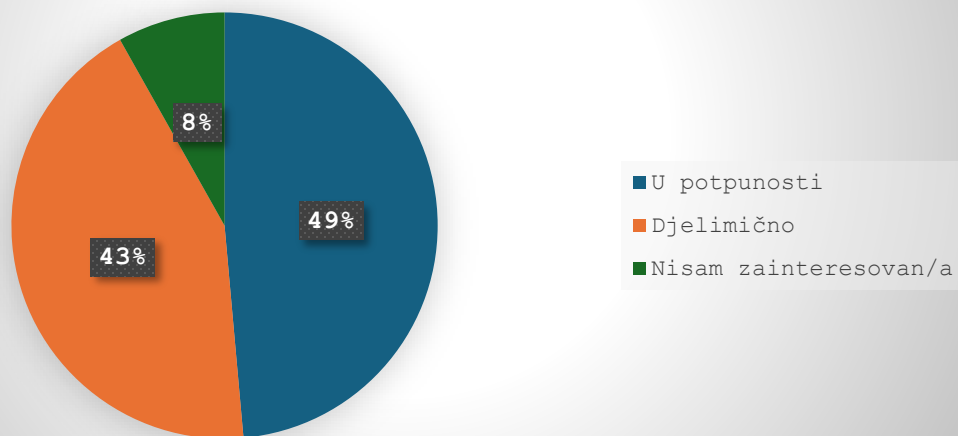
Da li bi želio/la da postoji platforma gdje mladi predlažu ideje za unapređenje Podgorice?

Grafikon 23.

Na pitanje da li bi željeli da postoji platforma putem koje bi mladi mogli predlagati ideje za unapređenje Podgorice, **čak 84% ispitanika odgovorilo je potvrdno. Njih 11% navelo je da možda podržava takvu inicijativu, dok je svega 5% odgovorilo da nije zainteresovano za postojanje ovakve platforme.** Rezultati ukazuju na izraženu potrebu mladih za uspostavljanjem dostupnog i organizovanog mehanizma putem kojeg bi mogli iznositi svoje prijedloge, učestvovati u kreiranju lokalnih politika i aktivnije doprinosti razvoju Podgorice.

Koliko si spreman/na da se uključiš u stvaranje bolje Podgorice za mlade?

Grafikon 24.

Na pitanje koliko su spremni da se uključe u stvaranje bolje Podgorice za mlade, **gotovo polovina ispitanika (49%) odgovorila je da je u potpunosti spremna da se angažuje**. Dodatnih **43% navelo je da je djelimično spremno, dok je svega 8% ispitanika izjavilo da nije zainteresovano za uključivanje**. Rezultati ukazuju na visok nivo spremnosti mladih da aktivno doprinesu unapređenju položaja mladih u Podgorici, što predstavlja značajan potencijal za razvoj participativnih politika, građanskog aktivizma i inicijativa usmjerenih na unapređenje lokalne zajednice.

Stavovi, potrebe i vizije

Pored pitanja zatvorenog tipa, koja su omogućila kvantitativnu analizu stavova i iskustava mladih, upitnik je sadržao i četiri pitanja otvorenog tipa. Njihov cilj bio je da ispitanicima pruže prostor da svojim riječima iskažu ključne probleme koje prepoznaju, predlože rješenja i predstave svoju viziju razvoja Podgorice. Na ovaj način prikupljeni su vrijedni kvalitativni podaci koji dopunjuju rezultate ankete i omogućavaju dublje razumijevanje potreba, očekivanja i prioriteta mladih.

Mladi su odgovarali na sljedeća pitanja:

- **Da možeš da promijeniš jednu stvar u Podgorici, koja bi to bila?**
- **Najveći problem mladih u naselju**
- **Šta bi te pokrenulo da budeš aktivniji/a?**

- **Podgorica po mjeri mladih za 10 godina**

- **Da možeš da promijeniš jednu stvar u Podgorici, koja bi to bila?**

Na pitanje „*Da možeš promijeniti jednu stvar u Podgorici, koja bi to bila?*“, odgovori ispitanika pokazali su da mladi najčešće prepoznaju probleme u oblastima saobraćaja, nedostatka sadržaja za mlade, zelenih površina, zapošljavanja i učešća u donošenju odluka.

Najveći broj odgovora odnosio se na **saobraćajne gužve, nedostatak parkinga i potrebu za boljim javnim prevozom**. Mladi su posebno isticali potrebu za rasterećenjem saobraćaja, redovnijim autobuskim linijama, biciklističkim stazama i boljom saobraćajnom kulturom.

Često se ponavljala i potreba za **više kulturnih, edukativnih, sportskih i društvenih sadržaja za mlade**. Ispitanici su navodili da Podgorici nedostaju omladinski centri, kreativni prostori, radionice, kulturni događaji, mjesta za druženje i aktivnosti koje su dostupne svima.

Značajan broj odgovora ukazao je na potrebu za **više zelenih površina, parkova i uređenih javnih prostora**, kao i na zabrinutost zbog neplanske gradnje, otpada i nedovoljne brige o životnoj sredini.

Mladi su takođe istakli da žele **veću uključenost u donošenje odluka**, bolju informisanost i više prilika za zapošljavanje, praksu i profesionalni razvoj. Dio odgovora odnosio se i na potrebu promjene društvenih vrijednosti, mentaliteta i odnosa prema mladima.

U cjelini, odgovori pokazuju da mladi žele Podgoricu koja je funkcionalnija, zelenija, kulturno bogatija i otvorenija za njihovo aktivno učešće.

- **Najveći problem mladih u naselju**

Na pitanje „*Koji je najveći problem mladih u tvom naselju?*“, odgovori ispitanika pokazuju da mladi najčešće prepoznaju **nedostatak sadržaja, aktivnosti i prostora za okupljanje** kao ključni problem. U odgovorima se ponavlja da u naseljima nema dovoljno

kulturnih, sportskih, edukativnih i društvenih sadržaja koji bi mladima omogućili kvalitetno provođenje slobodnog vremena.

Posebno je istaknut **manjak uređenih prostora za druženje, rekreaciju i kreativni rad**, poput omladinskih centara, sportskih terena, parkova, zelenih površina i prostora za radionice ili neformalne aktivnosti. Zbog toga se mladi često oslanjaju na kafiće, kladionice ili ulicu kao glavna mjesta okupljanja.

Značajan broj ispitanika ukazao je i na **nezaposlenost, finansijsku nesigurnost i nedostatak prilika za razvoj**, uključujući manjak praksi, obuka, kurseva i mogućnosti za profesionalno usavršavanje. Pored toga, dio odgovora se odnosio na pasivnost, nezainteresovanost i nedovoljnu informisanost mladih o postojećim mogućnostima.

Kao dodatni problemi prepoznati su **slab javni prevoz, saobraćajne gužve, nedostatak parkinga i neadekvatna infrastruktura**, posebno u naseljima koja su udaljenija od centra grada. Pojedini ispitanici ukazali su i na prisustvo rizičnih ponašanja, kao što su kocka, kladionice, droga, alkohol i nikotinski proizvodi.

U cjelini, odgovori pokazuju da mladima u podgoričkim naseljima najviše nedostaju sigurni, dostupni i kvalitetni prostori, kao i sadržaji koji podstiču druženje, razvoj, rekreaciju i aktivno uključivanje u život zajednice

●Šta bi te pokrenulo da budeš aktivniji/a?

Na pitanje „Šta bi te pokrenulo da budeš aktivniji/a?“, ispitanici su najčešće isticali potrebu za **konkretnim, vidljivim i smislenim promjenama**. Veliki broj mladih navodi da bi ih na veće uključivanje motivisao osjećaj da njihov glas zaista nešto znači, da se njihovi prijedlozi uvažavaju i da aktivnosti u kojima učestvuju imaju stvaran rezultat, a ne samo formalni ili promotivni karakter.

Često se ponavljala i potreba za **boljom informisanošću i dostupnijim prilikama**. Mladi ističu da mnoge aktivnosti nijesu dovoljno promovisane ili da informacije ne dolaze do njih na vrijeme. Zbog toga bi ih pokrenuli jasniji pozivi, bolja komunikacija, dostupne platforme sa informacijama, kao i aktivnosti koje su bliže njihovom mjestu stanovanja ili lako dostupne javnim prevozom.

Značajan broj odgovora odnosio se na **zanimljive teme, radionice, edukacije i projekte koji odgovaraju njihovim interesovanjima**. Mladi bi se radije uključili u aktivnosti koje nude nova znanja, praktične vještine, druženje, putovanja, sertifikate, iskustvo i mogućnosti za lični ili profesionalni razvoj.

Kao važan motivacioni faktor prepoznati su i **društvo, timski rad i zajednica mladih.** Ispitanici navode da bi ih pokrenulo prisustvo vršnjaka sa sličnim interesovanjima, podrška okoline, umrežavanje, dobra organizacija i osjećaj zajedničkog cilja.

Dio ispitanika istakao je i **finansijsku ili drugu vrstu podrške,** poput novčane naknade, nagrada, priznanja, plaćenih praksi, slobodnog vremena ili vrednovanja aktivnosti kroz fakultet i profesionalni razvoj.

U cjelini, odgovori pokazuju da mlade najviše pokreću aktivnosti koje su jasno komunicirane, dostupne, zanimljive, korisne i usmjerene ka stvarnim promjenama, uz osjećaj da se njihov trud prepoznaje i da mogu konkretno doprinijeti zajednici.

●Podgorica po mjeri mladih za 10 godina

Na pitanje „*Kako izgleda Podgorica po mjeri mladih za 10 godina?*“, odgovori ispitanika pokazuju da mladi najčešće zamišljaju Podgoricu kao **moderniji, zeleniji, sadržajniiji i otvoreniji grad,** u kojem mladi imaju više prilika za obrazovanje, posao, druženje i aktivno učešće u donošenju odluka.

U odgovorima se često ponavlja želja za **više zelenih površina, parkova, uređenih javnih prostora i manjim pritiskom saobraćaja i neplanske gradnje.** Mladi Podgoricu vide kao grad sa boljim javnim prevozom, biciklističkim stazama, uređenijim ulicama, više prostora za pješake i kvalitetnijom infrastrukturom.

Značajan broj ispitanika istakao je potrebu za **bogatijim kulturnim, sportskim, edukativnim i društvenim sadržajima.** Podgorica po mjeri mladih zamišljena je kao grad sa omladinskim centrima, kreativnim prostorima, festivalima, radionicama, kulturnim događajima, noćnim životom i mjestima za druženje koja nijesu ograničena samo na kafiće.

Važan dio odgovora odnosi se i na **veće mogućnosti za zapošljavanje, profesionalni razvoj i ostanak mladih u gradu.** Mladi žele Podgoricu u kojoj mogu da rade u struci, razvijaju svoje vještine, pokreću inicijative i grade budućnost bez osjećaja da moraju da napuste grad ili državu.

Posebno je izražena potreba da mladi u budućnosti budu **više uključeni u odlučivanje.** Ispitanici Podgoricu za 10 godina vide kao grad u kojem se glas mladih čuje, gdje institucije ozbiljno razmatraju njihove prijedloge i gdje mladi nijesu samo korisnici politika, već aktivni učesnici u njihovom kreiranju.

Iako dio odgovora izražava pesimizam i strah da se grad neće značajno promijeniti ukoliko se nastave sadašnji problemi, većina vizija ukazuje na jasnu želju za Podgoricom koja je evropska, inkluzivna, ekološki osviješćena, kulturno živa i prilagođena potrebama mladih.